

DREPTUL MEU

Cunoaște-ți drepturile și luptă pentru ele!

Nr. 5
25 mai 2007
Se distribuie gratuit

Primul ziar dedicat drepturilor omului în Republica Moldova

CONCURS

“COPIII AU DREPTURILE LOR!”

Ești copil și îți cunoști drepturile? Atunci nu ezita, arată-ne și nouă pe cât de bine le cunoști! Hai împreună să facem ca toți copiii să trăiască într-o lume mai bună!

Centrul pentru Drepturile Copilului și Ziarul „Dreptul Meu” anunță un concurs de desene pentru copii cu genericul „Copiii au drepturile lor!”.

Scopul concursului este de a contribui la promovarea și informarea copiilor despre drepturile lor fundamentale.

Sunt invitați să participe toți copiii din Republica Moldova. Până la 31 mai, ora 14.00, participanții vor trebui să expedieze pe adresa Centrului pentru Drepturile Copilului (or. Chișinău, str. Sfântul Țării, 61, oficiul 15) un dosar care va conține:

- desenele care vor reflecta drepturile și libertățile fundamentale ale copilului;
- informații auxiliare: nume/prenume, vârsta, localitatea, școala, telefon, clasa autorului.

Un juriu va examina lucrările și va desemna câștigătorii care vor primi premii speciale oferite de Centrul pentru Drepturile Copilului. Cele mai reușite desene vor fi expuse în cadrul unei expoziții care se va desfășura la 1 iunie (Ziua Internațională a Copilului) în Parcul de agrement pentru copii din Grădina Publică.

Telefon pentru contact: 29-63-05; 29-24-29

Din cauza crizei din sistemul de sănătate, fiecare al treilea copil se naște cu deficiențe

În Republica Moldova, numărul copiilor cu dizabilități este în creștere, actualmente constituind circa 14 mii, această cifră sporind cu o mie în fiecare an. Potrivit specialiștilor, un grup de risc particular îl reprezintă o mare parte din copiii celor

cați la muncă peste hotare. Lipsa tehnicii moderne pentru efectuarea investigațiilor în timpul sarcinii, constituie o problemă destul de gravă, deoarece sporește riscul depistării tardive a unor maladii. Dacă ar exista modalități prin care să fie depistate de timpuriu tulburările de auz, văz etc., a

copiilor nou-născuți, aceste deficiențe ar putea fi depășite. De asemenea, specialiștii mai afirmă că un copil cu sindromul Down poate ajunge la o dezvoltare apropiată celei tipice, în condițiile în care această deficiență ar fi tratată corespunzător.

Pagina 6

EDITORIAL

Mergem să votăm sau să muncim în Italia?

SERGIU PRAPORȘCIC

Pe 3 iunie, în Republica Moldova se vor desfășura alegerile locale la care se vor alege primarii și consilierii satelor, comunelor, orașelor și municipiilor. Putem afirma, fără nici un pic de exagerare, că de modul în care cetățenii moldoveni vor alege puterea locală depinde, în mare măsură, cum vor merge lucrurile, cum se vor rezolva multitudinea de probleme sociale, dar și economice, și politice în localitățile noastre, adică cum vor trăi - bine sau rău - aceiași cetățeni care pe 3 iunie au datorita să meargă la vot. Iată însă că, potrivit rezultatelor Barometrului de Opinie Publică, realizat la începutul lunii mai la comanda Institutului pentru Politici Publice, doar aproximativ 65 la sută dintre conaștrii noștri sunt siguri că vor merge la vot, adică puțin peste jumătate. Ceilalți spun că ar putea să se prezinte, dar ar putea și să nu se prezinte. De ce? Oare ei nu sunt afectați de problemele din localitățile noastre, din țară, în general, pentru că administrația publică locală are un mare impact și în administrarea întregii țări și constituie un factor important de influență

în campaniile electorale parlamentare. Sau poate că lor li se pare mai ușor să plece la muncă în Italia decât să voteze, să facă o alegere, să încerce să schimbe lucrurile aici, la noi acasă?

Am afirmat și cu alte ocazii: plecatul la muncă peste hotare este o soluție de moment, pe termen scurt, nici măcar pe termen mediu. Și poate că nici nu este o soluție, pentru că duce la apariția altor probleme, unele dintre ele foarte grave, cum ar fi copiii rămași pe străzi fără supraveghere. Soluția durabilă nu poate fi decât implicarea fiecăruia dintre noi în rezolvarea problemelor țării noastre, dar și a comunităților, inclusiv cele politice, ceea ce presupune, în primul rând, participarea la alegeri.

Am spus mai sus că de rezultatul votului din 3 iunie va depinde foarte mult. Contează enorm de mult cum votăm, dar și mai important este să mergem la vot, altfel puterea locală care va fi aleasă nu va fi reprezentativă și va lua decizii care nu corespund intereselor întregii comunități. De aici, ineficiența administrației publice locale. Și atunci s-ar putea să fim nevoiți să plecăm cu toții în Italia.

Asistenții sociali - vocea celor mai vulnerabili

Până la finele anului 2007, în localitățile rurale din Moldova vor fi angajați 1135 de asistenți sociali, ceea ce va permite ca în fiecare primărie să activeze, cel puțin, un asistent social, care se va ocupa de problemele persoanelor defavorizate. Despre aceasta au anunțat reprezentanții Guvernului și ai UNICEF la conferința de presă care a avut loc miercuri, 23 mai.

Ministrul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, Galina Balmoș, a declarat că deja 600 de persoane au fost aprobate pentru a ocupa funcția de asistent social, iar 80 la sută dintre ele au și fost angajate și activează în această calitate. Galina Balmoș a spus că aceste acțiuni se înscriu în politica de reformare a sistemului de protecție socială desfășurată de autorități. „Rolul asistentului social în realizarea acestei schimbări este enorm. Asistentul social va identifica persoanele și familiile în dificultate, va evalua necesitățile lor, lipsurile cu care se confruntă și va întreprinde măsuri pentru ca situația acestora să se schimbe în bine. Altfel spus, sistemul social va facilita accesul la serviciile și prestațiile sociale ale persoanelor și familiilor dezavantajate”, a spus Galina Balmoș.

Reprezentantul UNICEF în Moldova, Ray V. Torres, a reconfirmat că această organizație internațională este gata să sprijine eforturile Guvernului privind crearea unei rețele de asistenți sociali în comunități. „Asistenții sociali trebuie să devină vocea celor mai vulnerabili, excluși de la servicii și protecție, care nu au acces la servicii de sănătate, de educație ș. a. UNICEF este interesat ca nici un copil din Republica Moldova să nu rămână în afara vizorului acestui sistem, ca familiile acestor copii să fie ajutate pentru a le putea oferi un cămin familial adevărat”, a spus Ray V. Torres.

ALIONA SAS

Orice cetățean are dreptul și posibilitatea ...: a) de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși; b) de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor; c) de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa.

Articolul 25, Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Civile și Politice din 16.12.1966)

Eu cum votez?

Pe 3 iunie 2007, în Republica Moldova se vor desfășura alegerile locale generale. Cetățenii moldoveni cu drept de vot sunt chemați la urne ca să aleagă membrii consiliilor satești și raionale, precum și primarii satelor, comunelor, orașelor și municipiilor. Pe parcursul lunii aprilie, la redacția ziarului „Dreptul Meu” au venit mai multe scrisori de la cititorii noștri care ne solicitau să dăm un șir de explicații privind exercitarea dreptului la vot. Redacția ziarului „Dreptul Meu” a readresat o parte dintre aceste întrebări, cele mai reprezen-

tative, experților Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova (LADOM). Publicăm mai jos răspunsurile experților LADOM. Experții LADOM sunt gata să răspundă tuturor solicitărilor sau întrebărilor venite de la alegători înaintea sau chiar în ziua votării. Puteți sesiza experții LADOM în cazul în care ați constatat o încălcare a normelor electorale sau comiterea unor fraude electorale. Este necesar doar să-i apelați cât mai repede posibil.

SERGIU PRAPORȘCIC

„Eu locuiesc în localitatea Dumbrava din preajma Chișinăului. Sunt proprietarul unui imobil, dar nu am viză de reședință în municipiul Chișinău și nici într-o altă localitate din Republica Moldova. Am doar actele prin care pot confirma că sunt proprietarul imobilului. În aceeași situație se află și mulți dintre vecinii mei. La ce secție de votare pot să merg să votez, căci sunt și eu cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot?”

Ion Mardari

Atât dumneavoastră, cât și vecinii vă puteți adresa la secția de pașapoarte din sectorul Buiucani din Chișinău pentru a vi se aplica viza de reședință, în baza căreia se va stabili secția de votare unde veți putea să vă exercitați dreptul la vot.

✉ ☒ ☑

„Sunt din or. Sângerei și acolo am și viză de reședință. Locuiesc însă și muncesc în Chișinău. Închiriez un apartament. Tot în Chișinău achit impozitele. De ce eu nu pot să votez în Chișinău? Nu am nici un interes să merg să votez în Sângerei, nici nu știu care sunt candidații la funcția de primar de acolo?”

Claudia Pușcă

Puteți vota în Chișinău doar în cazul în care dețineți un contract de închiriere a locuinței. Cu acest act și buletinul de identitate mergeți la secția de pașapoarte din Chișinău și solicitați viză de reședință în Chișinău. În cazul în care nu aveți contract de închiriere, conform art.123, al.2, la alegerea consiliului local și al primarului nu participă alegătorii care nu domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

✉ ☒ ☑

„Anul acesta se va aplica sau nu ștampila în fișele buletinelor de identitate? Vom fi admiși la urnele de vot dacă nu vom dori să ni se aplice această ștampila?”

Andrei, Chișinău

Legislația în vigoare în materie electorală nu stipulează aplicarea ștampilei în buletinele de identitate. Nimeni nu este în drept să vă împiedice, din aceste considerente, să vă exprimați dreptul la vot.

✉ ☒ ☑

„Știm că înainte de alegeri, comisiile electorale de circumscripție întocmesc listele alegătorilor. Noi avem sau nu dreptul să verificăm în prealabil dacă am fost sau nu trecuți pe listele alegătorilor de bază? În ce cazuri o persoană poate fi inclusă pe listele alegătorilor suplimentare?”

Raisa Podgoreanu, Cahul

Listele electorale se afișează în localurile secțiilor de votare cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor. Autoritățile publice locale anunță alegătorii, cel târziu, cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor sediul secției de votare la care ei vor vota.

Conform Codului Electoral al Republicii Moldova, alegătorilor li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica corectitudinea întocmirii lor. Ei au dreptul să facă contestații împotriva neincluzerii lor pe listă sau excluderii din ea, precum și împotriva altor erori comise la înscrierea datelor personale sau despre alți alegători, cel târziu, cu 5 zile înainte de alegeri. Contestațiile se examinează de către organele electorale respective în decurs de 24 de ore, iar deciziile acestora pot fi contestate în instanța de judecată, după procedura stabilită, în cazul în

care aceștia au primit refuz de corectare sau includere pe listă.

✉ ☒ ☑

„Ce trebuie să întreprindă un simplu alegător în cazul în care a observat o neregulă în procesul de votare sau comiterea unor fraude? Noi, simpli cetățeni, putem să intervenim, unde să apelăm?”

Vasile Todorovschi, Bălți

În toate secțiile de votare din Republica Moldova, observatorii LADOM vor monitoriza desfășurarea scrutinului din 3 iunie. Alegătorul care a observat careva fraudă îi poate informa despre aceasta pe observatori - care vor putea fi identificați după ecusoanele ce le vor purta - sau contactând direct juriștii de la Oficiul Central LADOM.

✉ ☒ ☑

„Câte buletine de vot trebuie să ni se dea la secțiile de votare? Spre exemplu, nouă,

care locuim în orașul Chișinău, data trecută ne-au dat doar 2 buletine de vot. Dar alegătorilor din Grătiești, tot timpul, la alegerile locale li se dau câte patru buletine. De ce?”

Ludmila, Chișinău

Locuitorii din Grătiești vor primi patru buletine de vot, deoarece ei aleg primarul de Grătiești, consilierii de Grătiești, totodată vor vota și pentru primarul de Chișinău, și pentru consilierii din municipiul Chișinău. Dumneavoastră, în calitate de locuitor al Chișinăului, veți primi două buletine de vot: unul pentru a vota primarul de Chișinău, altul pentru a alege consilierii municipali.

De menționat că pentru alegerile consiliilor raionale, orașenești (municipale), de sector, satești (comunale) și pentru alegerile primarilor orașelor (municipiilor), sectoarelor, satelor (comunelor) se întocmesc buletine de vot distincte după culoare.

La 3 iunie, alegătorul va primi buletin de culoare violetă - pentru alegerea primarului satului (comunei), orașului (municipiului); verde-deschis

- pentru alegerea primarului general al municipiului Chișinău; albastru-azuriu - pentru alegerea consilierilor în consiliile satești (comunale), orașenești (municipale), și de culoare bej - pentru alegerea consilierilor în consiliile raionale (municipale).

✉ ☒ ☑

„Dacă am votat incorect sau am comis greșeli, pot să solicit un alt buletin de vot?”

Alexei Țurcanu, satul Ciutești, raionul Nisporeni

Dacă alegătorul a completat greșit buletinul, la cererea lui, biroul electoral al secției de votare anulează buletinul și îi eliberează imediat, o singură dată, un nou buletin de vot. Acest caz va fi menționat în procesul-verbal cu privire la votare și în lista electorală.

✉ ☒ ☑

„Cum votează locuitorii așa-numitelor întovărășiri pomicole din preajma Chișinăului?”

Dumitru, or. Chișinău

Această categorie de persoane se poate adresa la secțiile de pașapoarte din sectoarele Chișinăului pentru a li se aplica viza de reședință temporară, care este valabilă pe perioada alegerilor.

✉ ☒ ☑

„Pe 2 iunie voi împlini vârsta de 18 ani, dar nu voi reuși să-mi perfectez buletin de identitate. Cum pot să-mi exercit dreptul de vot?”

Veaceslav, Bălți

Legislația în vigoare prevede că persoanele care împlinesc 18 ani în ziua votării, se pot adresa la serviciile teritoriale de evidență și documentare a populației, care, în regim de urgență, vă vor elibera actul de identitate provizoriu „F-9”. Întrucât dumneavoastră nu reușiți să vă ridicați actul de identitate de la secția de pașapoarte, chiar și în cazul în care faceți solicitare pentru o zi, vă încadrați în această categorie.

În cazul în care observați nereguli sau fraude comise în ziua alegerilor, apelați Oficiul Central LADOM.

Adresa: or. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 13, oficiile 23-24

Telefoane de contact: 280512, 729352

DREPTUL MEU

REDACTOR-ȘEF:

Sergiu PRAPORȘCIC

COORDONATOR DE EDIȚIE:

Petru CHIȚANU

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Igor BURCIU,
Ioan STRELICIUC,
Nicolae FEDERIU,
Ecaterina DELEU,
Liliana ISTRATE,
Alexei LUNGU,
Irina BOZIANU

FOTOREPORTER:

Laurențiu BUȚ

DESIGNER:

Petru PASCARU

STILIST:

Augustin NACU

CORECTOR:

Liliana STEGĂRESCU

PICTOR:

Margareta CHIȚCĂȚI

SUSȚINUT DE:

Proiectul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Republica Moldova “Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului”

FINANȚAT DE:

Cooperarea Austriacă de Dezvoltare

Austrian

Development Cooperation

ADRESA:

MD-2012, Chișinău, str. Sfatul Țării, 16

Tel.: 23-53-86

E-mail: dreptul_meu@yahoo.com

Editat în limba română și rusă

Tiraj:

Ediția de l. română: 20000 ex.

Ediția de l. rusă: 10000 ex.

TIPAR: Tipografia PRAG-3. Com.: 486

Se distribuie gratuit

Opiniile exprimate în acest Ziar nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova și ale Cooperării Austriece de Dezvoltare.

Președintele Curții Supreme de Justiție (CSJ), Ion Muruianu, a confirmat disponibilitatea instanțelor naționale de judecată de a examina, în termenele prevăzute de Codul electoral, eventualele plângeri ale candidaților la funcția de primar și de consilier sau ale alegătorilor. Declarația a fost făcută, joi, 24 mai, în cadrul întrevederii lui Muruianu cu ambasadorul Dieter Boden, șef al Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/BIDD) pentru monitorizarea alegerilor locale din 3 iunie.

Totodată, președintele Curții a anunțat că, recent, a fost emis un ordin prin care, în scopul asigurării examinării fără întârziere a cauzelor cu contestații în materie electorală, a fost stabilit programul Serviciului de gardă al judecătorilor și colaboratorilor CSJ în zilele de 2 și 3 iunie. La rândul său, ambasadorul Boden a menționat că scopul celor 120 de reprezentanți ai Misiunii OSCE, care vor monitoriza alegerile din 3 iunie, este de a supraveghea cu atenție modul de desfășurare a scrutinului și de a pregăti un raport detaliat și imparțial despre evenimentul în cauză.

Profesorii din Transnistria, în apărarea drepturilor omului

În localitatea Cocieri, raionul Dubăsari, a avut loc, recent, un seminar cu genericul „Drepturile omului – concepte generale”, organizat de Asociația „Promo-Lex”. La eveniment au participat peste 20 de profesori de la școlile din regiunea transnistreană, din raioanele Dubăsari, Slobozia, Camenca, Tighina, Râbnița, Grigoriopol ș. a. Participanții la seminar au primit și un set de culegeri privind drepturile omului, elaborate de organisme naționale și internaționale de profil.

În cadrul seminarului a fost realizat un sondaj privind situația cunoașterii drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către populația din stânga Nistrului, nivelul respectării lor și drepturile încălcate frecvent. Peste 50 la sută dintre profesori au răspuns că își cunosc drepturile doar în măsură satisfăcătoare, iar mai puțin de 40 la sută au răspuns că își cunosc bine drepturile. Astfel, s-a constatat că, în cea mai mare parte, sunt încălcate drepturile individuale, economice și social-culturale. De asemenea, potrivit profesorilor, locuitorilor din Transnistria, în cele mai dese cazuri, le sunt încălcate dreptul la informație, dreptul la libera exprimare, dreptul la opinie și libertatea circulației.

Orice drept de inițiativă, chiar privind sănătatea populației, este suprimat

Efimia Tean, director adjunct la liceul „Alexandru cel Bun” din Tighina:

Populația din regiune nu are acces la programele televizate în limba română. În plus, în librăriile din Tighina lipsesc cu desăvârșire literatura și ziarele în limba română. Liceul „Alexandru cel Bun” din Tighina își desfășoară activitatea în trei sedii, situate în direcții diferite ale orașului, fapt care creează mari dificultăți elevilor și profesorilor, astfel, fiind încălcat dreptul la instruire și educație. Drepturile copiilor sunt încălcate și prin faptul că, deja de câțiva ani, sunt nevoiți să învețe în două schimburi, nu pot practica sportul, din lipsa unei săli sau a unui teren de sport, nu au ateliere pentru educația tehnologică, o sală de festivități etc. Dacă e să vorbim despre condițiile în care activează profesorii, vom constata că și drepturile lor, la fel, sunt încălcate.

Marina Luchianov, profesoară de engleză la liceul „Mihai Eminescu”, Dubăsari:

În luna februarie, elevii care se deplasau la Coșnița, pentru a participa la olimpiadă, au fost reținuți la postul de control, pe motiv că nu au procură de la părinți. Autoritățile transnistrene îi împiedică pe copii să aibă interes, pe viitor, pentru a participa la olimpiade. Oamenii și-au pierdut încrederea că se va mai schimba ceva.

Vera Glijin, profesoară de educația civică la liceul „Alexei Mateevici” din Sănătăuca:

Cel mai des sunt încălcate dreptul la educație și dreptul la libera circulație. De peste 10 ani, elevii din raionul Camenca, care doresc să învețe limba română, în grafie latină, pentru a ajunge la liceul din Sănătăuca traversează zilnic cu autocarul posturile de control. Avem, practic, o școală întreagă de refugiați, din Camenca, care nu pot să-și asigure în localitatea de baștină dreptul la educație. Trecerea la posturile de control, în special la începutul și la sfârșitul anului de studii, reprezintă mari probleme, din cauza cozilor de la posturile de control, elevii fiind nevoiți să întârzie la ore.

De asemenea, într-o localitate din raionul Camenca, unde fântâna arteziană nu a fost curățată de foarte mulți ani și unde apa din fântâni nu este potabilă,

un grup de inițiativă a dorit să rezolve problema vitală pentru sat - aprovizionarea cu apă. S-au găsit chiar și bani, și materiale de construcții. Membrii grupului de inițiativă au fost, însă, invitați de autoritățile transnistrene și avertizați să nu se ocupe de activități ecologice, fiind amenințați că vor fi eliberați din serviciu. Această situație este și în alte sate, care au dorit să facă ceva pentru renovarea unui parc, cu câțiva copaci seculari, cu o scurgere de apă, care trebuie curățată. Chiar și fondarea unui muzeu, într-un sat, cu genericul „Satul - ieri, azi și mâine”, a fost interzisă categoric, pe motiv că unele personalități a căror fotografii vor fi afișate sunt profesori în medicină care activează la Chișinău.

Autoritățile forțază persoanele „incomode” să se refugieze

Olga Vasiliev, profesoară de limba română la liceul „Lucian Blaga” din Tiraspol:

Multe persoane care au fost arestate de către milițienii transnistreni nu mai apelează la avocați, știind că nu vor mai găsi dreptate și se refugiază din Transnistria. Un tânăr a fost arestat și bătut crunt de către milițieni. Când l-au adus acasă, nu putea merge. L-au bătut cinci inși, cu picioarele și cu patul armei, în timp ce era ținut în cătușe, cu mâinile la spate. Pentru că nu-și pierdea cunoștința, i-au pus pistolul la cap și l-au amenințat că-l împușcă. Când a ieșit de acolo, a fost internat în spital, apoi a mers la Procuratură, unde a depus o plângere. Este important ca fiecare care pățește așa ceva să reacționeze, pentru că din an în an, acest fenomen ia amploare. Dacă toți tac, nu înseamnă că nu sunt astfel de cazuri.

Alexei Mocreac, profesor de educația civică la liceul „Ștefan cel Mare” din Grigoriopol:

Populația din stânga Nistrului pleacă masiv la muncă peste hotare, fiind urmați apoi de copiii lor, adolescenți care au absolvit doar 9 clase. Oamenii pleacă pentru că nu au aici un loc de muncă, nu au perspective, nu mai au nici dreptul la vot. Începând cu anii '90, mass-media din Transnistria doar dezinformează populația din stânga Nistrului. Copiilor născuți în stânga Nistrului le este lezată dreptul de a-și cunoaște țara în care s-au născut, de a afla istoria neamului lor.

Galina Tihovschi, director adjunct la liceul „Ștefan cel Mare” din Grigoriopol:

De 5 ani încercăm să ne revendicăm dreptul de a avea un sediu pentru liceul din Grigoriopol. În prezent, suntem refu-

giati în Dorotcaia. Am apelat și la CEDO, în speranța că vom fi ajutați să avem o școală în orașul unde locuim. În situații asemănătoare se află liceul din Dubăsari, amplasat în afara orașului, în satul Corjova, și liceul din Tighina, care are sedii în grădiniță și în ocolul silvic. E o situație anormală. Drepturile continuă să fie încălcate flagrant. În plus, populația nu poate abona și nici aduce în regiune ziare și reviste apărute la Chișinău. În chioșcuri nu găsești nici un ziar în grafie latină, în librăriile pentru copii din Grigoriopol nu este nici o carte, nici măcar în chirilică, în limba română. Este destul de dificil să ai acces la informație. Fără de buletine și pașapoarte nu putem ieși din casă, iar cei care vin de la Chișinău sunt obligați să plătească așa-zisa taxă de migrație.

Ludmila Pavlov, educatoare la gimnaziul din satul Roghi, Dubăsari:

Situația este foarte complicată, pentru că doar gimnaziul se află sub jurisdicția autorităților Republicii Moldova. Școala a fost vizitată de reprezentanți ai așa-zisului minister al învățământului din Tiraspol, care au verificat dacă toate actele sunt în regulă. La plecare au promis că vor mai reveni. Ulterior, directoarea gimnaziului a fost invitată la sediul așa-zisului serviciu fiscal al Transnistriei, din Dubăsari, unde i s-a comunicat că școala trebuie să plătească impozite, deși aveau toate actele în regulă. Accesul la informație este strict limitat, ca și dreptul la libera circulație.

ECATERINA DELEU

Educația pentru drepturile omului constituie în viziunea multor oameni de știință, pedagogi, sociologi, psihologi, oameni ai școlii, al patrula element de bază în învățământ după: citit, scris și socotit. Societatea umană este în continuă schimbare, dar cel care se schimbă cel mai mult este omul. La întrebarea: Ce ne poate uni? istoria a dat răspunsuri diferite în epocile care i-au marcat existența. Dacă în Evul Mediu a fost religia, în secolul XX - cultura, pentru secolul XXI - valorile Declarației Drepturilor Omului. Din această perspectivă, ea trebuie să-și găsească un rol important în programele școlare, universitare și de formare a funcționarilor publici.

SCRISOAREA EDIȚIEI

Am rămas și fără casă, și fără bani...

Dragă redacție,

Vă scrie Nina Volocenco din satul Sănătăuca, raionul Florești. Durerea pe care o am acum în suflet mă face să caut soluții pentru a ieși din această situație care m-a făcut să-mi pierd speranța și încrederea în oameni.

Cu doi ani în urmă am cumpărat o casă la un preț de 2 700 de dolari, unde locuiesc acum copiii mei, care deja au făcut reparații în ea. Persoana de la care am cumpărat casa a refuzat să ne facă actele care atesta că noi am devenit proprietari cu drepturi depline al imobilului, motivând că soția sa e plecată în Italia și numai atunci când va reveni ea, noi o să obținem actele respective. Am avut deplină încredere în el. Dar ne-am înșelat amarnic, fiindcă în momentul în care soția lui a revenit acasă, el a declarat că nu el este proprietarul casei, ci mama lui. Eu însă am certificat de la Primărie, care demonstrează că el este proprietarul casei. Când l-am întrebat de ce a luat bani din vânzarea unui imobil care nu-i aparține, acesta mi-a răspuns că mama lui avea nevoie de bani. Când i-am dat banii pentru casă, el a semnat o hârtie în care scria că el a luat de la mine suma de bani respectivă. Nu m-am gândit niciodată că la toată sărăcia asta o să rămân pe drumuri. Copilașii mei au adunat acești bani prin multă muncă, cu frică, aflându-se printre străini, au umblat goi, flămânzi și înghețați de frig pentru a avea o casă. Eu știu că am greșit când am dat banii fără să cer documentele necesare, dar pentru așa persoane oare nu este lege? Cum poți să minți doi copii?

Eu aș fi de-acord să mi se întoarcă și banii, dar mama „proprietarului” spune că o să mi-i întoarcă atunci când o să aibă posibilitate. Așa am rămas și fără casă, și fără bani...

Ajutați-mă vă rog cu un sfat să știu ce trebuie să fac pentru a ieși din noroiul în care m-am împotmolit. Voi aștepta răspunsul dumneavoastră, care sper să-mi aline durerea din suflet.

Comentariul expertului

În conformitate cu legislația Republicii Moldova, dreptul de a dispune de un bun aparține doar proprietarului bunului sau persoanei împuternicite de el și nici într-un caz unei persoane terțe, fie rudă (părinte, copil, ginere), prieten sau vecin.

În cazul dat, anume părintele este proprietarul imobilului și nu fiica/ginerele, deci anume el trebuie să confirme tranzacția sau să ceară evacuarea din proprietatea sa a terței persoane.

Cumpărătorul știind că încheie tranzacția cu o persoană diferită de proprietarul imobilului, care nu are împuternicirile necesare, a acceptat totuși transmiterea banilor și stabilirea cu traiul în imobilul litigios, asumându-și astfel, riscul survenirii situației când proprietarul imobilului cere eliberarea proprietății sale.

Astfel, în situația creată este necesar de a încheia un contract de vânzare-cumpărare cu proprietarul imobilului (casei) sau, în cazul în care la transmiterea banilor s-a perfectat o recipisă în formă scrisă, „cumpărătorul” poate solicita restituirea sumei achitate.

Este necesar ca la încheierea

OLEG MUNTEAN, director al Agenției de Management Anticriză

contractului de vânzare-cumpărare să se respecte prevederile Codului Civil al RM, și anume: actul juridic să fie încheiat în scris, dacă valoarea obiectului depășește 1000 de lei (art.210), respectiv, la vânzarea imobilului se necesită perfectarea contractului de vânzare-cumpărare în formă scrisă, mai mult ca atât, actul juridic, ce are ca obiect bunuri imobile, urmează să fie înregistrat în modul stabilit prin lege (art. 214).

VIRGINIA ROȘCA

De la conflict banal la proces de judecată

„Pe parcursul a mai mulți ani am încercat să rezolv un conflict pe care îl am cu vecinii mei. În curtea acestora, de-a lungul gardului care ne separă, pe o distanță de 12 metri, cresc salcâmi, din cauza cărora, toamna, curtea noastră este plină de frunze și gunoi. Din cauza acestor copaci, care creează o umbră de aproximativ 80 de metri pătrați, nu putem cultiva nimic la noi în grădină. Au fost și experți de la Inspectoratul Ecologic de Stat care au spus că arborii trebuie tăiați, iar vecinii noștri tot nu vor să facă acest lucru. Vă rog să mă ajutați și să-mi spuneți ce pot face?”

Gheorghe Grati, comuna Cruzești, municipiul Chișinău

Opinia Juristului

Codul civil al Republicii Moldova prevede situația dată și stipulează expres în art.388 că proprietarul terenului poate să taie și să-și oprească rădăcinile de arbori și de arbuști care au pătruns la el de pe terenul vecin. Aceeași regulă se aplică și ramurilor de arbori și de arbuști ce atarnă de pe terenul vecin.

În privința distanței, legea spune următoarele (art.389, Cod civil): Orice construcție, lucrare sau plantație se poate face de către proprietarul terenului numai cu respectarea unei distanțe minime față de linia de hotar, conform legii, regulamentului de urbanism sau, în lipsă, conform obiceiului locului, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin. Arborii, cu excepția celor mai mici de doi metri, a plantațiilor și a gardurilor vii, trebuie sădiți la distanța stipulată de lege,

de regulamentul de urbanism sau de obiceiul locului, dar care să nu fie mai mică de 2 metri de linia de hotar. În caz de nerespectare a distanței prevăzute la alin. (1) și (2), proprietarul vecin este îndreptățit să ceară scoaterea ori tăierea la înălțimea convenită a arborilor, plantațiilor ori gardurilor pe cheltuiala proprietarului terenului pe care acestea sunt ridicate.

Așa că, în cazul dat, persoana intimidată poate cere vecinului său tăierea crengilor sau scoaterea arborilor, dacă dovedește că nu se respectă distanța convenită de 2 metri, dacă vecinul refuză, se poate adresa în instanța de judecată cu o cerere convenită.

Directorul Programului pentru Drept al Fundației Soros, Victor Munteanu, ne-a spus că astfel de conflicte trebuie rezolvate în comunitate și nu în instanțele de judecată. Procesul de judecată trebuie să fie ultima soluție a oricărui litigiu. „Orice litigiu este un conflict, dar asta nu înseamnă că orice conflict este litigiu sau că el trebuie adus la această etapă”, a adăugat Victor Munteanu. Potrivit expertului de la Fundația Soros, ar trebui create niște

VICTOR MUNTEANU, directorul Programului pentru Drept al Fundației Soros

centre de așa-numiți parajuristi, care să le ofere consultanță cetățenilor, în astfel de probleme, la nivel de comunitate, să le acorde asistență juridică primară. Astfel, instanțele de judecată nu vor mai fi suprasolicitate cu astfel de cazuri minore, vor lucra mai eficient și nu va mai fi nevoie să apeleze la serviciile unui avocat calificat.

„Cetățenii noștri ar trebui să conștientizeze faptul că, apelând la procesul de judecată, vor trebui să suporte unele cheltuieli, care ar putea să nu merite, de aceea ar trebui să gândească bine înainte, dacă merită sau nu să apeleze la instanțele de judecată”, a conchis Victor Munteanu.

ALEXEI LUNGU

PRUNCII DE LA PRUNCUL

Condamnați la trei ani de închisoare

Au de ispășit ani grei de închisoare, au comis crime grave, au traficat persoane, dar încă nici una nu și-a abandonat copilul, pentru că iubirea de mamă e mai puternică decât orice.

În penitenciarul Pruncul din Chișinău, nouă copii cu vârste cuprinse între o lună și un an jumătate, stau în celule împreună cu mamele lor. Femeile au de ispășit între 6 și 20 de ani de pușcărie. Până acum însă, nu a existat încă nici un caz în penitenciar când o mamă să-și abandoneze copilul.

Femeile toate sunt cumetre între ele, pentru că și-au botezat copiii creștinește.

Îngrijirea unui copil într-un penitenciar nu diferă deloc de îngrijirea unui copil din libertate, însă problemele sunt mult mai mari.

Copiii au nevoie de scutece, de hăinuțe, de încălțăminte, de o alimentație sănătoasă.

Potrivit lui Anatol Lozovschi, șef adjunct al spitalului nr.16 al penitenciarului Pruncu din Chișinău, conducerea penitenciarului se străduiește să le asigure cele mai elementare condiții de trai copiilor, însă, din păcate, necesitățile sunt mult mai mari, și atunci femeile sunt nevoite să se descurce așa cum pot.

Copiii sunt vaccinați, iar o dată pe săptămână bebelușii sunt vizitați de către un medic pediatru, care are grijă ca bebelușii să nu se îmbolnăvească.

„De cele mai multe ori nu avem

© UNICEF

detergenți, cu care să spălăm scutecele copiilor, fiind nevoie să le spălăm doar în apă”, a spus Liuba Cebotari, una dintre condamnate.

Femeile sunt nevoite, de cele mai multe ori, să folosească cărpe în loc de scutece, iar uneori nici acestea nu ajung. Hăinuțele sunt purtate din generație în generație, iar câteodată copiii nu au chiar cu ce se încălța.

Potrivit Cristinei Mihailov, care mai are de ispășit încă 7 ani de pușcărie, condițiile de trai sunt grele pentru un om matur, însă pentru copii problemele sunt mult mai mari și mai greu de suportat.

Hainele cu care sunt îmbrăcați copiii sunt obținute prin intermediul acțiunilor de caritate. Bebelușii, împreună cu

mamele lor, ies în fiecare zi la plimbare, pe un teren îngrădit, unde există doar un singur scrânciob. Copiii duc lipsă și de jucării, fiind nevoiți să se joace cu ce găsesc la îndemână.

Ei vor avea de stat cu mamele lor doar până la vârsta de trei ani, când ori vor fi tutelați de rude, ori vor ajunge la orfelinate.

„Eu voi lăsa copilul surorii mele, care mai are grijă de încă un băiat de al meu în vârstă de nouă ani”, a spus Liuba Cebotari.

Pe lângă toate greutățile pe care le înfruntă, femeile sunt totuși fericite că sunt alături de micuții lor, iar la ziua despărțirii preferă să nu se gândească.

GEORGE IOSIP

Interviu

Nimic nu poate fi prea bun pentru copii

Interviu cu Ray Virgilio Torres,
reprezentantul UNICEF în Moldova:

- Trebuie conjugate eforturile mai multor actori - atât a autorităților centrale și locale, cât și a părinților - pentru a obține un rezultat în favoarea copiilor vulnerabili. Aș vrea să pun aici accentul pe importanța autorităților locale. Rezolvarea a foarte multe lucruri depinde de primării din sate. Ei pot reuși acolo unde nu pot autoritățile centrale. Bani sunt și ei foarte importanți, însă numai cu bani lucrurile nu se vor mișca din loc. Totodată, și societatea civilă ar trebui să fie mai activă, căci, indiferent cât de bun este un sistem sau o strategie, dacă în acestea nu sunt incluși oamenii simpli, șansele de izbândă sunt minime.

Copiii rămași fără îngrijire părintească și sărăcia - cele mai mari probleme

- Care sunt prioritățile UNICEF în Moldova pentru următorii ani?

- În viziunea noastră, cele mai mari probleme ale Moldovei sunt copiii lăsați fără îngrijire părintească și sărăcia în care trăiesc ei. Potrivit unor studii pe care le-am efectuat, 3 din 10 copii moldoveni locuiesc, cel puțin, fără un părinte. Mii de copii locuiesc fără ambii părinți. O mare parte este lăsată în grija rudelor sau a vecinilor, dar sunt și din acei care rămân singuri. Acești copii sunt expuși tuturor genurilor de risc - abandon școlar, boală, marginalizare, violență și trafic. Astăzi, în Moldova, mai mulți copii decât adulții trăiesc în sărăcie. Tot printre prioritățile noastre se numără prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor și a femeilor, a stigmatizării copiilor infectați cu HIV/SIDA, reintegrarea copiilor în familie.

- Ne puteți vorbi mai pe larg despre reintegrarea copiilor în familiile biologice? Ce presupune această reformă?

Instituționalizarea copiilor - doar pentru cazuri extreme

- În urma realizării ei, sistemul de protecție a copilului va avea în vizor, în primul rând, drepturile și necesitățile copilului și prioritar - dreptul copilului de a locui cu familia sa. Din păcate, în prezent, plasarea copiilor în școlile de tip internat este singura alternativă pe care o oferă statul copiilor lipsiți de îngrijire părintească. Desigur că aceste instituții nu pot fi excluse în totalitate și noi suntem conștienți de acest lucru, însă instituționalizarea este metoda la care ar trebui să se recurgă doar în cazuri de criză.

Pentru ca să fim siguri că oferim fiecărui copil un mediu cât mai potrivit situației lui, între opțiunea de a păstra copilul în familia naturală și cea de a-l interna într-o instituție de tip rezidențial trebuie să existe o multitudine de opțiuni intermediare: tutelă, casă de copii de tip familial, casa asistentului parental profesionist, centrul de zi, centrul de plasament temporar. Acestea ar putea oferi asistență temporară pe perioada în care profesioniștii găsesc o soluție pentru fiecare copil în parte. Și, desigur, acest proces trebuie să fie sincronizat cu cel de creare a rețelei naționale de asistenți sociali la nivel de fiecare primărie, proces inițiat de Guvern și susținut de UNICEF.

- Spuneți mai sus despre stigmatizarea copiilor bolnavi de SIDA? Stigmatizarea, după cum se știe, este greu de combătut. Cum veți face asta?

- Pot spune cu mândrie că UNICEF a creat una dintre cele mai impresionante rețele din Moldova, care este rețeaua educatorilor de la egal la egal. În limbaj mai simplu, aceasta este o rețea creată din câteva mii de tineri instruiți pe diferite teme, care transmit mesaje copiilor și tinerilor de aceeași vârstă cu ei. Este extraordinar cât de eficient poate fi transmisă o idee sau un comportament de către un

tânăr unui altui tânăr. Iar rețeaua cuprinde aproximativ 8000 de tineri! În plus, UNICEF a sprijinit financiar crearea unei Rețele Media pentru Tineri, care este constituită din peste 100 de redacții: 75 de ziare școlare, peste 30 de stații radio locale și câteva studiouri TV pentru Tineri. Dacă mai punem aici și Centrele de Resurse pentru Tineri, 56 la număr și Clinicile Prietenoase Tinerilor, cred că vom reuși să avem o campanie de comunicare de succes în acest domeniu.

Migrația are un efect devastator asupra copiilor

- Credeți că migrația părinților îi afectează pe copiii din Republica Moldova?

- Fără îndoială. Studiile făcute de UNICEF în acest domeniu demonstrează că migrația are un efect devastator asupra copiilor. Poate, pentru moment, acei bani trimiși de către părinți acasă ajută familiile să supraviețuiască din punct de vedere financiar. Impactul psihologic însă este enorm. Lipsa afecțiunii lasă urme adânci în comportamentul copiilor pe termen lung, și chiar la maturitate. Copiii lăsați fără îngrijire părintească sunt o categorie de copii față de care UNICEF are un interes special. Paradoxal, în multe cazuri, aceștia nici nu sunt considerați de către comunitatea în care locuiesc drept copii vulnerabili. Am întâlnit cazuri unde chiar ei erau marginalizați de către alți copii și de profesori doar pentru că au un telefon mobil sau o haină la modă. Este inadmisibil așa ceva. Lor trebuie să li se adreseze întreaga comunitate, pentru că ei sunt cei mai vulnerabili, fiind lipsiți de grija și căldura părintească.

- În ajun de 1 iunie, Ziua Internațională a Copiilor, vă rugăm să le adresați un mesaj de felicitare copiilor din Republica Moldova.

- Să fie fericțiți, să meargă la școală, să adreseze cât mai multe întrebări și să nu piardă niciodată speranța.

Interviu realizat de NICOLAE FEDERIUC

- În opinia dumneavoastră sunt sau nu sunt respectate drepturile copiilor în Republica Moldova?

- Drepturile copiilor sunt o noțiune largă - ele se regăsesc în orice domeniu, și în fiecare copil în parte. Să mergi la școală este un drept, să ai acces la servicii medicale este un drept, să nu fii abuzat sau să fii iubit sunt, la fel, drepturi. Așa că nu este simplu deloc să răspund cu „da” sau „nu” la această întrebare. Ceea ce pot spune cu certitudine este că se simte un progres enorm în acest sens în ultimii ani. Dacă e să vorbim despre cea mai mare parte a copiilor putem afirma că majoritatea drepturilor lor sunt respectate. Dar acest lucru nu este suficient. Mulți dintre ei continuă să trăiască într-o sărăcie extremă, mai există încă unii copii care nu au parte de căldură părintească, copii bolnavi care nu au acces la medici sau la educație. Atâta timp cât știm de ei, mai avem de muncit. Nimic nu poate fi prea bun pentru copii.

- Ce credeți că ar trebui să facă autoritățile pentru a îmbunătăți situația în acest domeniu?

Ei au nevoie de afecțiunea și sprijinul nostru

Viorica Cojocar

Fiecare copil, indiferent de abilitățile sale fizice, trebuie să fie membru al societății noastre, care se vrea a fi una europeană și democrată.

Acesta este și scopul Centrului de integrare socială a copiilor „Speranța”, care încearcă să prevină instituționalizarea copiilor cu dizabilități, în special a celor cu handicap al aparatului locomotor, și să-i integreze în societate.

Centrul de zi „Speranța” a fost deschis la inițiativa unor părinți cu copii cu dizabilități, în 1998. Începând cu anul 2000, peste 110 copii cu handicap locomotor au fost integrați în societate, dintre care 65

de copii au fost integrați în 2006. Aceștia merg la școli și grădinițe împreună cu copiii care se deplasează normal și care nu au stat niciodată în cărucior sau în cărje. Psihologul Centrului „Speranța”, Viorica Cojocar, ne-a spus că copiii se integrează ușor în cercul celor de seama lor, fără a avea dificultăți, fiindcă aceștia au o altă gândire, sunt mai sociabili și înțeleg faptul că sunt cu toții la fel. „Mai dificil le este celor maturi să conștientizeze acest lucru, dar care, până la urmă, realizează faptul că fiecare copil trebuie să fie împreună cu ceilalți”, a mai spus Viorica Cojocar.

În cadrul unui proiect, instituțiile preșcolare și școlare se supun unor adaptări arhitecturale - sunt construite pante, amplasate bare speciale, se fac

unele modificări la veceuri - pentru ca copiii cu dizabilități să se deplaseze mai ușor. Copiii care se deplasează doar cu ajutorul căruciorului sunt transportați la instituțiile de învățământ cu ajutorul unei mașini speciale, dotată cu utilaj necesar pentru urcarea copiilor. Viorica Cojocar ne-a spus că Centrul „Speranța” organizează cursuri de instruire pentru pedagogii care predau în clasele unde învață și copii cu dizabilități. „Una este să-i găsești copilului un loc în bancă, și cu totul altceva este să știi să-l implici în activități”. Iar profesorul trebuie să fie pregătit”, a adăugat psihologul Centrului.

Copiii care au unele dificultăți de comunicare în cadrul procesului de integrare în grup, au mereu alături un asis-

tent, care îi ajută cu sfaturi pentru a trece mai ușor peste unele bariere psihologice.

Specialiștii de la centru încearcă să elaboreze un concept al educației incluzive pentru copiii cu handicap locomotor, care a fost aprobat de către Institutul de Științe al Educației, care urmează a fi analizat și de cei de la Ministerul Educației. Cei care vin la centru beneficiază de o evaluare multidisciplinară, făcută de specialiști în domeniu care elaborează un program special de îngrijire, reabilitare și instruire, care poate fi efectuat atât la centru, cât și acasă.

În cadrul centrului, copiii beneficiază de ore de kinetoterapie, ergoterapie - dezvoltarea abilităților mâinilor de a lucra cu obiecte mici, logopedie, autonomie personală. În cadrul orelor de educație, copiii fac muzică, învață limba engleză, floristica, studiază calculatorul. Specialiștii de la centru oferă servicii de pregătire școlară la domiciliu, pentru copiii cu handicap sever, care nu pot

frecventa o instituție de învățământ sau una alternativă. Centrul „Speranța” organizează așa-numitul club al zilei de odihnă, unde copiii și părinții au posibilitatea să comunice prin joc, discuții și activități comune. În timpul activităților de socializare, copiii merg în oraș, învață să facă cumpărături, merg în tabere și excursii, serbează zile de naștere. Tot la centrul „Speranța”, părinții primesc consultații, participă la seminare specializate, unde studiază programele de recuperare multifuncțională, învață cum să acorde, în caz de urgență, un prim ajutor medical copiilor săi.

Actualmente, centrul, în cadrul diferitor programe, oferă sprijin la peste 200 de copii. „La început, la centru veneau copiii numai pentru reabilitare, acum însă scopul nostru nu este nu numai de a-i reabilita, ci de a-i ajuta să se integreze mai ușor în societate, alături de semenii lor”, a conchis Viorica Cojocar.

ALEXEI LUNGU

Recunoscând nevoile speciale ale copilului cu handicap, ajutorul furnizat conform paragrafului 2 al prezentului articol va fi gratuit de fiecare dată când este posibil, ținând cont de resursele financiare ale părinților copilului sau ale acelor care îl îngrijesc și va fi astfel conceput încât copilul să aibă efectiv acces la educație, la formare, servicii de îngrijire a sănătății, la servicii de recuperare, la pregătire pentru angajare în muncă și la mijloacele de recreare, de o manieră corespunzătoare care să conducă la o integrare socială și o dezvoltare individuală cât se poate de complete, incluzând dezvoltarea sa culturală și spirituală.

Articolul 23, alineat 3, Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copiilor

SONDAJ

În Republica Moldova, dreptul copiilor la familie este neglijat

Credeți că în Republica Moldova sunt respectate drepturile și libertățile copiilor sau se întreprind anumite măsuri de către autorități în vederea susținerii familiilor? Care este mesajul dumneavoastră de felicitare, acum, în ajunul Zilei Internaționale a Copilului?

Clara CAȚ, șef adjunct al Direcției municipale pentru protecția copilului:

În ultimul timp se observă o schimbare pozitivă în domeniul protecției copilului. Sunt întreprinse o serie de reforme în centrele de ocrotire a copiilor, care se află într-o stare socială deplorabilă. Prin programele implementate privind susținerea copiilor defavorizați se acordă servicii ce vin pentru a oferi condiții mai bune de adaptare la viața din afara instituției în care cresc și sunt educați, precum și de curând au fost alocate sume mai mari comparativ cu alți ani pentru odihna de vară, iar procesul de integrare a copiilor cu handicap în societate este încă o dovadă a faptului că acest domeniu evoluează spre mai bine. În ajunul Zilei Internaționale a Copilului eu le doresc să aibă o vară frumoasă și odihnă plăcută.

Nina DODON, managerul Centrului de reabilitare socială a copiilor „Casa Gavroche”:

Problema principală a copiilor care sunt instituționalizați aici este sărăcia care persistă la noi în țară. Copiii sunt primiți la centrul nostru pentru un an de zile, în care sunt pregătiți pentru studii, iar pe urmă sunt integrați în alte instituții. După această perioadă, mulți dintre copii înțeleg că trebuie să se întoarcă la familiile lor, iar singura soluție pentru a-i integra este munca psihologilor care activează la centrul nostru. Astfel, psihologii muncesc mult cu copiii de aici, dar și cu părinții, care încalcă de multe ori dreptul copiilor de a avea o familie din cauza problemelor financiare sau din cauza indiferenței. La 1 iunie vrem să organizăm o sărbătoare pentru copii cu excursii și multe dulciuri. Cu ocazia acestei sărbători, eu le doresc sănătate, răbdare și înțelepciune.

Corina CHIRTOACĂ, asistent social în cadrul Centrului de resocializare și reintegrare pentru copiii străzii și în situație de risc „Casa Așchiuța” a Organizației „Salvați Copiii”:

Eu cred că în Republica Moldova sunt întreprinse acum mai multe acțiuni care prevăd apărarea drepturilor copiilor și protejarea lor. Centrul nostru este cel care se ocupă anume cu reintegrarea în familie și în societate a copiilor străzii, pentru că anume acest pas important este o dovadă a faptului că drepturile fundamentale ale lor sunt respectate. Astfel, programele implementate atât de organizațiile nonguvernamentale, cât și de autoritățile centrale susțin reintegrarea și resocializarea copiilor. În ajunul Zilei Internaționale a Copilului, doresc ca fiecare copil să aibă familia sa, fiindcă aceasta este cea mai dureroasă problemă a copiilor orfani.

Tamara PISARENCO, managerul Centrului de zi și de plasament temporar al copiilor și tinerilor orfani în perioada instituțională „Vatra”:

Se muncește foarte mult pentru ca acești copii să aibă o familie și să fie respectate drepturile lor în cazul când sunt reintegrați. Eu aș dori ca în ajunul Zilei Internaționale a Copilului să le doresc copiilor să fie împreună cu părinții lor, fiindcă toți au dreptul la o familie, însă, de cele mai multe ori, ei sunt lipsiți de ea, deși ambii părinți sunt în viață.

Fiodor SÂDNIC, membru al Comitetului Director al Organizației „Salvați copiii”:

Pentru Ziua copiilor am stabilit un program împreună cu Direcția municipală pentru protecția copilului. Dimineața, copiii vor avea posibilitatea să meargă cu taxiul prin oraș la diferite concerte. Organizația noastră are în protecția sa 12.000 de copii, iar raportând la populația Republicii Moldova, această situație este un dezastru de care ar trebui să ne fie rușine. Locul copiilor este în familie, unde pot dispune de căldura sufletească, educația și dragostea necesară. Viitorul copiilor instituționalizați este unul sumbru, deoarece ei nu au posibilitatea să se manifeste ca atunci când se află în sânul familiei. Eu consider că părinții copiilor din centrele de plasament încalcă dreptul la familie al lor și, în general, în Republica Moldova acest drept este neglijat. Eu le doresc în ajun de sărbătoare să nu fie încălcat niciodată dreptul copiilor la o familie!

Sondaj realizat de VIRGINIA ROȘCA

Din cauza crizei din sistemul de sănătate, fiecare al treilea copil se naște cu deficiențe

În localitățile rurale, situația e catastrofală

Recent, a fost finalizat un proiect al Comisiei Europene, care a fost realizat la Chișinău cu sprijinul Fundației Hilfs-werk, Austria, și Centrul „Small Group Homes” din cadrul Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului de la Chișinău. Proiectul a avut drept obiectiv asistența copiilor în situații de risc și a familiilor lor, prevenirea situațiilor de criză, oferirea ajutorului în situații critice, cauzate de sărăcie, dependență de alcool și droguri, violență și trafic de ființe umane.

Managerul centrului, Ana Gobjilă, a spus că din cei 89 de copii cu dizabilități, care au fost temporar plasați în centru, 67 au revenit în familia biologică. Potrivit ei, este foarte importantă asistența acordată părinților acestor copii. „S-au făcut multe în domeniul protecției copilului în situație de risc, servicii sociale specializate sunt, dar, din păcate, ele nu sunt susținute de către stat și nu sunt dezvoltate în măsura în care ar fi necesar. În prezent, în Republica Moldova avem un număr impunător de copii cu probleme. Dacă în Chișinău există mai multe servicii de acest gen, în teritoriu le poți număra pe degete. În localitățile mai îndepărtate, situația e catastrofală”, a spus Ana Gobjilă. Potrivit specialiștilor, astăzi, practic, fiecare al treilea copil se naște cu deficiențe. Cu cât copilul este mai mic, cu atât este mai ușor a le depăși. „Orice copil poate fi reintegrat în societate și, indiferent de capacitățile individuale, intelectuale sau fizice, are dreptul să fie alături de ceilalți copii, cu care sunt egali în drepturi”, a spus directorul centrului.

„Medicii îmi spuneau să-mi las copilul cu sindromul Down la orfelinat”

„După nașterea lui Sergiu, medicii îmi spuneau să-mi las copilul cu sindromul Down la orfelinat, fiindcă nu are nici un viitor”, ne-a declarat Lucia Guștiuc. Inițial, la grădiniță nu acceptau să-l primească pe Sergiu. „A fost o perioadă dificilă. Părinții care au copii cu dizabilități nu trebuie să-i închidă în casă, ci să lupte pentru drepturile lor, să-i ducă la grădiniță și la școală”, a mai spus Lucia Guștiuc.

De asemenea, Tatiana Burtman, mama unui alt copil cu sindromul Down, din Orhei, afirmă că drama o constituie faptul că statul nu are nevoie de acești copii. „În Orhei, timp de un an, au căutat sediu pentru centrul pentru copiii cu dizabilități. Pentru noi, copiii noștri nu sunt bolnavi”, a spus ea.

Nelea Caraman, din comuna Grătiești, mama unui copil care suferă de hidrocefalie, a spus că, în prezent, este mândră că are acest copil alături. „Mihai nu a putut să meargă până la vârsta de 6 ani. Când avea 8 ani, l-am dus la Centrul „Small Group Homes”. Peste puțin timp, am observat că copilul a progresat, a început a comunica. În acest timp, eu am mers la ser-

Copiii în situații de risc

În cazul grupului de risc biologic, copilul se naște cu o problemă de sănătate: copiii născuți prematur, copiii cu paralizie cerebrală infantilă, copiii cu afecțiuni genetice, cu unele infirmități, efecte ale consumului de alcool și expunerii la substanțele toxice în perioada sarcinii etc.

Un alt grup de risc îl constituie copiii cu risc social, din familiile sărace, copiii abandonați, cei rămași fără îngrijire părintească, cu unul sau ambii părinți plecați peste hotare, cu părinți în stare de depresie sau cu alte probleme de sănătate mentală.

viciu și această schimbare a făcut bine întregii familii. Pentru mine, munca a fost un refugiu, o salvare. Mihai a implinit în ianuarie 11 ani. Acum, că îl am alături, mă bucur de orice clipă a lui, sunt foarte mândră de comportamentul copilului, mă strădui să fie un exemplu și pentru alți copii”, a spus femeia.

OPINIA SPECIALISTULUI

Lipsa intervenției timpurii limitează șansele de reabilitare a copiilor

Consultantul

pediatru Ivan Puiu, director al Centrului de intervenție precoce „Voinicel”, susține că îngrijirea și suportul în perioadele timpurii ale copilăriei constituie un drept fundamental al acestor copii. Acest drept poate fi realizat prin organizarea unor servicii calificate, accesibile, descentralizate, care să fie oferite în anturajul natural al copilului. Specialistul

a specificat că ar fi necesar ca în Republica Moldova să fie dezvoltat un sistem eficient, bine structurat, de asistență timpurie, în special pentru copiii în situații de risc.

Din cei 250 de copii de la Centrul de intervenție precoce „Voinicel”, cu vârsta de până la 3-4 ani, doar o singură mamă a fost nevoită, în urma unor circumstanțe, să-și abandoneze copilul cu dizabilități, plasându-l într-un orfelinat. În cazul în care ar fi o susținere reală, la timp, a familiei cu astfel de copii, mai puțini părinți ar renunța la copiii lor, consideră Ivan Puiu.

Dacă diagnosticul este stabilit la timp, în majoritatea cazurilor, șansele de recuperare sunt mult mai mari. Părinții trebuie să se adreseze din timp la un specialist care ar putea să-i ajute. Pentru a depăși perioadele de dificultate majoră, de șoc, negare, depresie, etape complicate prin care trece familia în cazul nașterii unui copil cu probleme severe de sănătate, dizabilități, sunt foarte utile întâlnirile și discuțiile cu părinții care se confruntă cu probleme similare, persoane care au depășit acele momente grele. Un copil cu sindromul Down poate ajunge o dezvoltare apropiată celei tipice, își poate bucura părinții, poate frecventa instituțiile de copii, poate deveni dansator, actor etc.

„Statul trebuie să se implice mai mult în suportul acestor familii, pentru că cei 200-300 de lei de care beneficiază familia constituie o sumă simbolică pentru a susține un copil cu dizabilități. Se impune crearea unei rețele de servicii medico-sociale și de abilitare a acestor copii, iar serviciile de intervenție timpurie ar trebui să fie oferite sub supraveghere publică, conform unor modele și standarde bine stabilite”, a constatat Ivan Puiu.

ECATERINA DELEU

Linia fierbinte a Centrului pentru Drepturile Omului

0 8002 8002

apel gratuit

ȘI TU POTI

Cine salvează o viață – salvează o lume întreagă

Drepturile omului pot fi apărate în mod diferit. Oamenii care au devenit victime ale încălcării drepturilor omului pot fi sprijiniți material – cu bani și bunuri. Astfel de oameni mai pot fi ajutați prin acordarea ajutorului medical și psihologic sau prin întocmirea plângerilor și înaintarea acțiunilor în instanțele de judecată.

Toate aceste acțiuni sunt importante și necesare, însă acest ajutor nu poate fi acordat de oricine, ci doar de specialiști, care sunt profesioniști în domeniile lor de activitate – medici, psihologi, juriști. Amnesty International este una dintre puținele organizații de apărare a drepturilor omului în cadrul căreia FIECARE PERSOANĂ se poate opune încălcării drepturilor omului. Orice persoană – student, jurnalist, economist, jurist, programator, profesor – poate, cu efort minim și cu puțină pierdere de timp, să contribuie la prevenirea crimelor, omorurilor, persecutării sau răpirii unor oameni care sunt la fel ca și ei – studenți, jurnaliști, economiști, juriști, programatori, profesori.

Amnesty International a fost fondată în 1961 de către avocatul britanic Peter Benenson. Odată Benenson, în unul din ziare, a citit că în Portugalia, condusă în acea perioadă de către dictatorul Antonio Salazar, câțiva studenți au fost arestați doar pentru faptul că la o petrecere au pronunțat un toast pentru libertate. Benenson a fost profund indignat de această întâmplare și de aceea a decis să ajute cumva acești tineri. În scurt timp, el a publicat în unul dintre zierile britanice un articol intitulat „Prizonierii uitați”, în care a relatat istoria tinerilor și a propus fiecărui cititor să expedieze pe adresa autorităților portugheze o scrisoare cu cererea de a elibera studenții. Apelul lui Peter Benenson a avut un succes enorm și, în consecință, în Portugalia au început să sosească mii de scrisori în susținerea studenților arestați. Cu această simplă, dar importantă inițiativă a apărut organizația care astăzi este cunoscută în întreaga lume cu denumirea Amnesty International.

Din 1961 și până în momentul actual, mecanismul principal de lucru al Amnesty International este exercitarea presiunilor, prin intermediul societății

civile internaționale, asupra guvernelor statelor care permit încălcările drepturilor fundamentale ale omului. Această presiune se efectuează prin metoda tradițională – scrierea miilor de scrisori de către oamenii din întreaga lume – precum și prin desfășurarea acțiunilor publice în masă împotriva încălcărilor drepturilor omului, publicarea rapoartelor tematice și anuale despre încălcările drepturilor omului și prin alte mijloace permise de lege. Însă pentru toate aceste metode este important faptul că la apărarea drepturilor omului poate participa nemijlocit fiecare om, oricine nu ar fi el!

Amnesty International își bazează activitatea pe câteva principii fundamen-

Duran, No Doubt, Radiohead, R.E.M., Iuri Șevciuk (DDT), Serghei Șnurov („Leningrad”), Aleksandr Vasiliev („Spln”), Aleksandr Sklear („Va-Bank”), Boris Grebenșikov, Evgheni Feodorov („Tequilajazz”), Serghei Cigrakov („Cij și Co”) ș.a.

Amnesty International apără oamenii care sunt supuși torturii, arestărilor ilegale și sunt dați „dispăruți”. Organizația a apărut mulți „prizonieri ai conștiinței” (adică persoanele supuse persecutării exclusiv pentru ideile sau convingerile sale) cunoscuți în toată lumea: Nelson Mandela, Andrei Saharov, Vaclav Havel și mulți alții. În anii recentii, Amnesty International a inițiat câteva noi campanii: „Să oprim violența împotriva femeilor!”, „Armele – sub control!”, campania pentru promovarea Curții Penale Internaționale.

În Moldova, primul grup al Amnesty International a apărut în 1993, el fiind fondat de studentul Facultății de drept, iar acum cunoscutul avocat moldovean Veaceslav Țurcan. Din momentul constituirii sale, Amnesty International Moldova a desfășurat zeci de acțiuni publice în fața ambasadelor Belarusului, SUA, Chinei, Rusiei, pe străzile orașului, numeroase prezentări de apărare a drepturilor omului în cele mai mari universități ale țării, a colectat zeci de mii de semnături în susținerea victimelor încălcării drepturilor omului, în rezultatul cărora au fost eliberate din detenție ilegală mulți „prizonieri ai conștiinței”, a fost stopată aplicarea torturii.

Membrii Amnesty International Moldova sunt persoane de vârste și profesii diferite: studenți, juriști, jurnaliști, politologi, traducători, istorici, profesori, psihologi, diplomați, funcționari publici, școlari și liceeni. În martie 2007, în rândurile Amnesty International Moldova a intrat a 100-a persoană! Aceasta este Ecaterina Erșova, studenta Facultății relațiilor internaționale a Institutului de Relații Internaționale din Moldova (IRIM).

„De intrarea în Amnesty am fost

motivată de dorința de a ajuta oamenii, drepturile cărora sunt încălcate, și să combat inechitatea care ne înconjoară. În afară de aceasta, în Amnesty am posibilitatea să mă realizez și să obțin informații utile. După desfășurarea practicii în cadrul organizației, pentru mine a fost important să devin membru al Amnesty International Moldova, dar să fiu al 100-lea membru este o onoare. Pentru că cel care salvează o viață, salvează o lume întreagă”, a susținut Ecaterina Erșova.

Datorită contribuției Amnesty International Moldova, în ultimul timp au fost eliberați din detenție, de exemplu, tânăra cântăreață etiopiană Helen Berhein, întemnițată de către autorități într-un container metalic înfierbântat pentru faptul că nu a dorit să se dezică de convingerile sale creștine. De asemenea, a fost eliberat un ecologist, apărător al mediului înconjurător din Turkmenistan, Andrei Zato-ca, arestat pentru faptul că nu a dorit să înceteze activitatea sa legală și pașnică de apărare a mediului înconjurător.

Amnesty este deschisă pentru toți oamenii, indiferent de vârstă sau specialitate. Fiecare își poate aduce aportul – prin timp, cunoștințe, talente – pentru a apăra drepturile omului!

Mai multe despre Amnesty International Moldova puteți afla pe site-ul www.Amnesty.md. Dacă dvs. doriți să colaborați sau să vă alăturați organizației, luați legătura cu Veaceslav Balan, coordonator pe mobilizare și campanii, la următorul număr de telefon din Chișinău: 27 41 22, GSM: 0 69 578 378, fax: 277 034, e-mail: v.balan@amnesty.md Adresa de contact a organizației: c/p 209, MD-2012, Chișinău, Moldova. Doar împreună putem produce schimbarea!

tale. Cele mai importante sunt – imparțialitatea și independența, democrația internă și solidaritatea internațională.

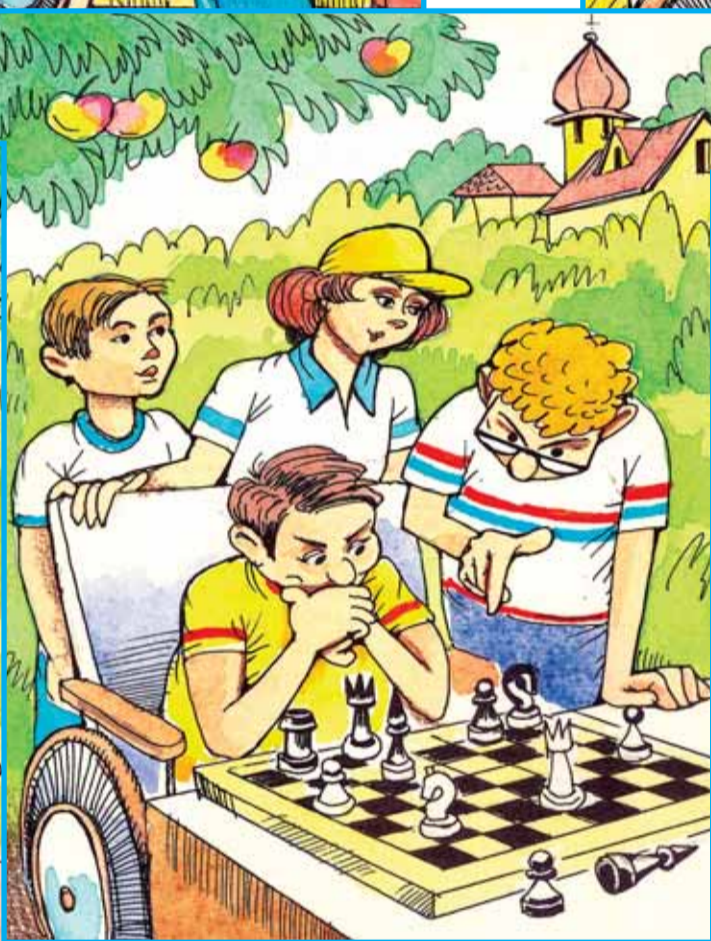
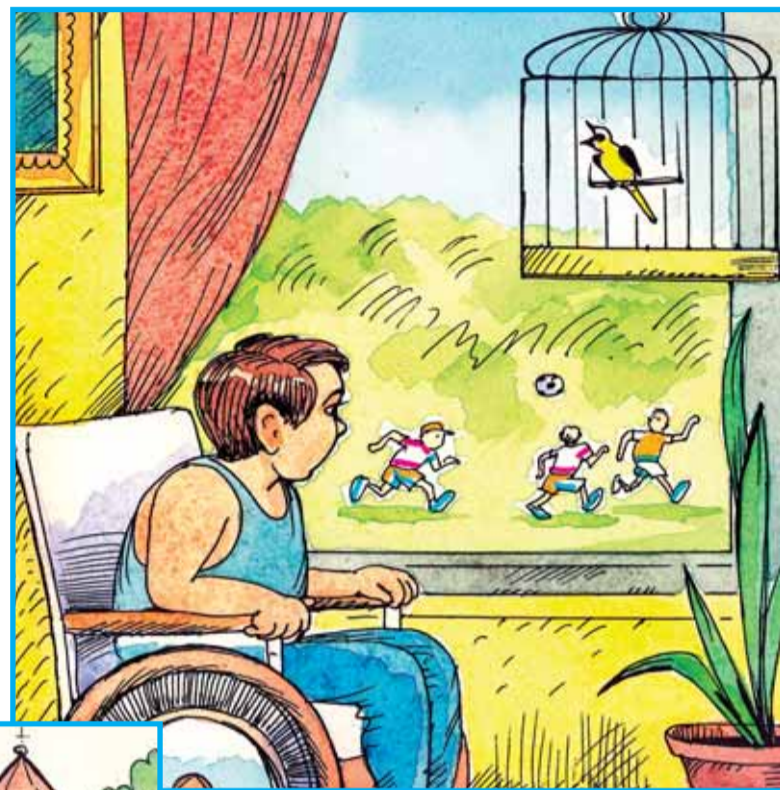
În momentul de față, numărul membrilor și susținătorilor Amnesty International atinge cifra de 1 milion 800 mii de persoane din peste 150 țări ale lumii. Potrivit acestui indiciu, Amnesty International este cea mai mare organizație de apărare a drepturilor omului din lume! Amnesty se bucură de susținerea multor cântăreți, muzicieni și scriitori cunoscuți în lume și regiune: Paul McCartney, Paulo Coelho, Bono, Antonio Banderas, Yoko Ono, Ozzy Osbourne, Peter Gabriel, Sting, Tracy Chapman, Coldplay, Duran

Reintegrare

În micile universuri în care copiii își duc existența... nimic nu este resimțit mai acut decât nedreptatea.

Charles Dickens, scriitor britanic

Copiii cu dizabilități își doresc să fie acceptați de către societate, să fie priviți firesc, cu prietenie, interes și dragoste. Ei sunt copii! Sunt copiii noștri!

- ✓ Chiar dacă un copil utilizează un cărucior pentru a se deplasa, el are dreptul de a învăța împreună cu semenii lui.
- ✓ Copiii cu dizabilități se pot juca în egală măsură cu prietenii lor, doar că jocul să fie adaptat capacităților și intereselor copilului.
- ✓ Integrarea în comunitate a copiilor cu dizabilități este cu mult mai eficientă în cazul în care adulții nu pun piedici și nu au o atitudine de respingere față de copiii cu necesități speciale.
- ✓ Familiile copiilor cu dizabilități pot fi mai active și să susțină copiii lor în vederea creării unui cerc de prieteni și condiții egale de participare comunitară.
- ✓ Copiii din comunitate, spre deosebire de adulți, sunt cu mult mai flexibili și deschiși în privința acceptării în rândul lor a semenilor cu dizabilități.

Asociația „MOTIVAȚIE”